

Respect pentru oameni și cărți

Hans Christian Andersen

BASME

București
2019

Cuprins

Crăiasa Zăpezilor.....	7
Lebedele sălbatice.....	45
Rățușca cea urâtă.....	67
Amnarul.....	82
Degețica	87
Soldățelul de plumb	102
Hainele noi ale împăratului.....	110
Prințesa și bobul de mazăre.....	118
Porcarul și prințesa	120

Crăiasa Zăpezilor

ȘAPTE POVEȘTI ÎN UNA

*Întâia poveste,
despre o oglindă făcută cioburi*

Așadar, să începem! Când vom ajunge la capătul poveștii, vom ști mai multe decât acum despre un vrăjitor pus pe rele.

Cică trăia odată un vrăjitor hain la suflet precum diavolul. Și vrăjitorul acela a făcut o oglindă în care tot ce era bun și frumos se micșora până aproape că nu se vedea, în schimb tot ce era rău și urât se mărea foarte tare și părea și mai urât. Cele mai frumoase priveliști în această oglindă parcă erau fiertură de spanac, iar cei mai buni dintre oameni erau pocitanii sau stăteau cu capul în jos, despărțit de corp, aşa că vrăjitorul se bucura și râdea cu hohote de născocirea lui. Toți ucenicii de la școala sa de vrăjitorie – căci își făcuse una – povestea peste tot despre oglindă ca despre o minunăție.

– Abia acum, ziceau ei, putem vedea lumea aşa cum este!

Respect pentru oameni și cărți

Și au pornit în toate părțile cu oglinda și în curând n-a mai rămas nicio țară, niciun om pe care să nu-i fi schimonosit oglinda. Într-o bună zi, s-au gândit ei să urce cu ea în cer.

S-au înălțat ei cât s-au înălțat, tot mai mult, și, deodată, oglinda s-a strâmbat atât de rău, încât le-a alunecat din mâini, a căzut pe pământ și s-a făcut țăndări. Dar acum, miile și milioanele de cioburi au pricinuit mai mult rău decât oglinda. Unele dintre ele, mici cât un fir de nisip, s-au împrăștiat peste tot și au intrat în ochii multor oameni și acolo au rămas. Cei cărora le intrau în ochi cioburile acelea vedeaau totul pe dos sau băgau de seamă numai ceea ce era urât, pentru că fiecare ciob păstra puterile malefice pe care le avusese oglinda întreagă. Unii oameni s-au trezit cu cioburi în inimă, și asta era cel mai rău: inima li s-a prefăcut deodată într-un sloi de gheăță. Alte cioburi erau aşa de mari, încât ai fi putut să faci din ele geamuri, dar ferească Dumnezeu să te fi uitat la prietenii tăi cei mai buni prin geamurile aceleia. Mai erau și cioburi care s-au făcut ochelari, numai că era vai de cei care purtau asemenea ochelari cu gândul să vadă lucrurile mai bine.

Vrăjitorul râdea să-i plesnească burta, de parcă l-ar fi gădilat cineva. Iar prin lume zburau încă multe cioburi. Dar să vedem ce s-a întâmplat mai departe!

A DOUA POVESTE,
despre un băiat și o fetiță

Într-un oraș mare, în care sunt atâtea case și atâția oameni încât n-au toți un locșor pentru grădină și, de aceea, cei mai mulți trebuie să se mulțumească doar cu flori în glastre, trăiau doi copii sărmani, care aveau o grădiniță puțin mai mare decât un ghiveci.

Părinții lor locuiau în mansardele din două case învecinate. Acolo unde acoperișurile aproape că se uneau, pe sub stresini trecea un jgheab de scurgere a apei și, cum ferestrele mansardelor în care locuiau cele două familii dădeau spre el, puteai să pășești dintr-o locuință în celaltă.

Fiecare familie avea acolo câte o ladă mare din lemn în care creșteau legume și trandafiri, câte unul în fiecare, înflorind frumos. Părinții s-au gândit să pună lăzile de-a curmezișul jgheaburilor, aşa că acum acestea ajungeau de la o fereastră la alta ca două straturi. Mazărea se lăsa peste marginea lor în ghirlande verzi, iar trandafirii înrămău ferestrele și își împreunau rugii pe deasupra. Băiatul și fetița coborau câteodată pe acoperiș și se aşezau pe două scăunele la umbra trandafirilor. Si aici se jucau de minune.

Iarna, geamurile înghețau de tot, aşa că petrecerea asta se termina. Dar copiii încălzeau pe sobă bănuți de aramă, îi lipeau de geamurile înghețate și îndată apărea un cerculeț străveziu, și prin fiecare se uita un ochi bland și iscuditor: de la ferestrele lor priveau

afară doi copii, Kay și Gerda. Vara, făceau doar un pas ca să ajungă unul lângă celălalt, iarna însă, trebuiau să coboare și să urce o mulțime de scări. Iar afară vântul învârtejea zăpada.

– Roiesc albinele cele albe! spunea bunica.

– Au și ele regină? întreba băiatul, deoarece știa că albinele adevărate au o regină.

– Au, răspundeau bunica. O găsești acolo unde e roiu mai des, e mai mare decât celelalte și niciodată nu stă multă vreme pe pământ – întotdeauna își ia zborul către norii cei negri. Adeseori, noaptea, trece în zbor pe străzile orașului și se uită pe fereastră în casele oamenilor, și atunci geamurile se acoperă cu flori de gheăță.

– Da, da, am văzut! spuneau copiii și erau convinși că era adevărul adevărat.

– Crăiasa Zăpezilor poate să vină și aici? a întrebat odată fetița.

– Să-ncerce numai! a răspuns băiatul. O pun pe plita sobei și se topește îndată!

Bunica l-a mânăgaiat pe creștet și a început altă vorbă.

Seara, înainte de culcare, când era pe jumătate dezbrăcat, Kay s-a urcat pe scaunul de lângă fereastră și s-a uitat prin cerculețul de pe geam. Afară, fulgii de zăpadă dănuiau prin aer; unul dintre ei, mai mare, a căzut pe marginea lădiței cu flori și a început să crească și să tot crească până când s-a prefăcut într-o domniță îmbrăcată cu o rochie albă, țesută

parcă din mii și mii de steluțe de zăpadă. Era o făptură diafană, încântătoare. Zămislită din gheăță, dintr-o gheăță sclipitoare, părea totuși o ființă vie! Ochii ei iscoditori străluceau ca două stele și nu stăteau o clipă locului. A dat din cap și a făcut semn cu mâna către fereastră. Băiatul s-a speriat și a sărit jos de pe scaun; pentru o clipă, i s-a părut că pe lângă geam a trecut în zbor o pasare mare.

Adoua zi a fost senin și ger, și după aceea a început dezghețul: a venit primăvara. Soarele strălucea, copacii au început să înverzească, rândunelele și-au împletit cuiburi sub streașină, ferestrele erau deschise vraiște și copiii ședeau iar în grădinița lor de sus.

În vara aceea, trandafirii au înflorit ca niciodată. Copiii cântau, ținându-se de mâna, sărutau florile și se uitau la cerul senin. Ce frumos e vara!

Într-o zi, ei se uitau într-o carte cu animale și păsări; orologiu din turnul orașului a bătut ora cinci.

– Au! tipă deodată Kay. M-a împuns ceva în inimă! Și mi-a intrat ceva în ochi!

Fetița l-a cuprins de după gât, băiatul a clisit, dar în ochii lui nu se vedea nimic.

– Mi se pare că a ieșit, zise el.

Dar nu ieșise nimic. Era de fapt un ciob mic din oglinda fermecată.

Bietul Kay! Inima lui avea să se prefacă acum într-un sloi de gheăță! Durerea îi trecuse, dar ciobul rămăsese înfipt în inimă.

Respect pentru oameni și cărți

— De ce plângi? o întrebă el pe fetiță. Nu mă doare deloc. Pfu, ce urâtă ești când plângi! zise apoi băiatul. Trandafirul astăzi e mâncat de viermi. Iar celălalt e tare strâmb. Ce urâți sunt trandafirii ăștia! Ca și cutiile în care stau!

Și a dat cu piciorul în lada de flori, rupând un trandafir.

— Ce faci? strigă fetiță, dar el, când a văzut-o aşa speriată, a mai rupt un trandafir și a zbughit-o pe fereastră în casă, lăsând-o pe biata Gerda singură.

De atunci, când fetița aducea cartea cu poze ca să se uite împreună la ea, el zicea că desenele sunt bune doar pentru niște sugari; când bunica spunea o poveste, el se lega de fiecare cuvânt. Apoi... a ajuns până într-acolo încât se furișa în spatele ei, imitându-i mersul, își punea ochelarii ei și o strâmba, și toți râdeau. În scurtă vreme a ajuns să-și imite toți vecinii, bătându-și joc de ciudăteniile și de cusururile fiecărui. Lumea zicea:

— Ia te uită ce băiat isteț!

Dar toate astea se întâmplau numai din pricina cioburilor de oglindă care-i intraseră în ochi și în inimă. Tot de aceea o necăjea și o maimuțarea până și pe drăguța Gerda, care îl iubea din toată inima.

Jocurile lui erau acum cu totul altfel decât înainte, deveniseră mai chibzuite. Odată, iarna, pe când ningea, el a luat o lupă mare, a întins poala paltonului, să prindă niște fulgi, și a spus:

— Uită-te prin sticla asta, Gerda!

Sub lupă fiecare fulg părea mult mai mare și semăna cu o floare minunată sau cu o steluță în şase colțuri. Era foarte frumos.

— Vezi ce bine sunt făcute?! zise Kay. Sunt mult mai frumoase decât florile adevărate! N-au niciun cusur, sunt perfecte! Păcat numai că se topesc!

Peste câteva zile, Kay a venit cu niște mănuși groase în mâini și cu o săniuță în spate și i-a strigat Gerdei în fugă:

— Mi-au dat voie să mă duc la săniuș în piața mare, cu ceilalți băieți!

În piață se dădeau cu sania o mulțime de copii. Cei mai îndrăzneți își prindeau săniuța de câte o căruță cu lemn și mergeau aşa o bucată de drum. Era minunat. În miezul forfotei, în piață a apărut o sanie mare, albă. În sanie ședea cineva infofolit într-o blană albă și cu o căciulă de asemenea albă pe cap. Sania a înconjurat de două ori piața. Kay și-a prins iute săniuța de ea și a fost tras din urmă. Sania cea mare aluneca tot mai repede și mai repede, apoi a cotit pe o ulicioară. Vizitul s-a întors și i-a făcut un semn prietenesc lui Kay, ca și cum l-ar fi cunoscut de când lumea.

Băiatul a încercat de câteva ori să-și desprindă săniuța, dar cel care stătea în sanie îi tot făcea semn din cap, aşa că a mers mai departe.

Astfel au ajuns la porțile orașului. Deodată, a început să ningă atât de tare, încât Kay nu-și mai vedea nici mâna dacă o întindea înainte. Dădu să

dezlege funia cu care se legase de sania cea mare, dar săniuța parcă era lipită de ea și luncă mai departe ca vântul. Kay a început să strige, dar nimeni nu-l auzea. Ningea întruna și sania aluneca tot mai iute, afundându-se în nămeți. Săltă din când în când de parcă ar fi trecut peste garduri și peste șanțuri. Băiatul s-a speriat de moarte și a încercat să spună o rugăciune, dar nu-și aminti niciuna.

Fulgii cădeau tot mai mari și mai mari, până au ajuns cât niște păsări mari, albe. Deodată, acestea s-au dat într-o parte, sania cea mare s-a oprit și vizitiul s-a ridicat. Era o Tânără înaltă și zveltă, strălucitor de albă, cu veșminte și căciulă de nea. Era Crăiesa Zăpezilor.

— Am ajuns cu bine! spuse ea. Dar tu văd că ai înghețat bocnă. Vino lângă mine, să te încălzești în blana mea de urs!

L-a luat și l-a așezat pe băiat în sanie, l-a învelit cu blana și lui Kay i s-a părut că se afundă într-un troian de zăpadă.

— Tot ți-e frig? întrebă ea și îl sărută pe frunte.

Sărutarea ei era mai rece decât gheața și l-a pătruns până-n adâncul trupului, până-n inimă, care și-așa era pe jumătate înghețată. O clipă a crezut că moare... Dar numai o clipă, căci îndată după aceea s-a simțit iar bine. Nu-i mai era frig.

— Săniuța mea! Să nu uiți de săniuța mea! strigă el.

Își aduse aminte de ea când o văzu prinșă pe spinarea uneia dintre păsările albe, care îi urmău în

zbor. Crăiesa Zăpezilor îl sărută din nou pe Kay, și el uită de Gerda, de bunică-sa și de toți cei de-acasă.

— Nu te mai sărut, i-a spus Crăiesa, dacă o mai fac, mori.

Kay s-a uitat la ea. Era atât de frumoasă! Nici nu-și putea închipui o față mai cuminte și mai drăgălașă. Acum nu i se mai părea făcută din gheăță, ca atunci când o văzuse pe fereastră făcându-i semn din cap.

Nu se mai temea deloc de ea și i-a povestit că știe să calculeze în gând, ba chiar cu fracții, știe ce suprafață și căți locuitori are țara, iar ea doar zâmbea și nu spunea nimic. Si atunci s-a gândit că într-adevăr știe încă prea puțin.

Apoi, Crăiesa Zăpezilor l-a îmbrățișat și au zburat sus de tot, până la norii cei negri. Viscolul vuia și gemea, de parcă ar fi cântat balade din vechime; au trecut în zbor peste păduri și peste ape, peste mări și peste țări; dedesubtul lor băteau vânturi reci, urlau lupii, sclipea zăpada; deasupra, zburau ciori negre care cronicăneau prelung, iar sus de tot strălucea luna plină și clară. Kay s-a uitat la lună întreaga noapte, iar în zori a adormit la picioarele Crăiesei Zăpezilor.

A TREIA POVESTE,

despre grădina femeii care știa să facă vrăji

Ce s-a întâmplat cu Gerda când Kay nu s-a mai intors? Si unde s-a dus el? Nimeni nu știa.

Băieții povesteașu numai că îl văzuseră cum își legase săniuța de o sanie mare, albă, care cotise apoi pe o ulicioară care ducea către porțile orașului.

Au plâns mult după el, iar Gerda a plâns mai tare decât toți. În cele din urmă, s-au gândit că băiatul murise, se încasează în râul de la marginea orașului. Zilele lungi de iarnă nu se mai sfărșeau.

Dar iată că a sosit și primăvara, cu soare cald.

— Kay a murit! spunea Gerda.

— Nu-i adevărat! răspundeau razele de soare.

— A murit! repeta ea rândurilelor.

— Nu-i adevărat! răspundeau și ele.

În cele din urmă, Gerda le-a dat crezare.

— Ia să-mi pun eu pantofiorii cei roșii, pe care Kay nu i-a văzut, își spuse ea într-o dimineată, și să mă duc la râu, să-l întreb dacă știe ceva.

Era foarte devreme. Gerda a sărutat-o pe bunica adormită, a încălțat pantofiorii cei roșii și s-a dus la râu.

— E adevărat că tu l-ai luat pe frățiorul meu de suflet? îl întrebă ea. Dacă mi-l dai înapoi, am să-ți dăruiesc pantofiorii mei roșii!

Și fetiței i se păru că valurile îi făceau niște semne ciudate. Atunci ea își scoase pantofiorii cei roșii — lucrul cel mai de preț pe care îl avea — și-i aruncă în râu.

Dar ei au căzut prea aproape și valurile i-au adus înapoi la mal. Ai fi zis că râul nu voia să ia ce avea ea mai scump, pentru că nu putea să i-l înapoieze pe

Kay. Fetița a crezut însă că nu aruncase pantofiorii destul de departe și atunci a urcat într-o barcă legată în stufăriș, a mers până la capătul ei cel mai îndepărtat și a aruncat de acolo pantofiorii în apă. Barca nu era bine legată și, din cauza mișcărilor ei, a început să se desprindă ușor de mal. Fetița încercă să se întoarcă la capătul celălalt și să sară pe mal, dar barca se depărtase binișor de-acum și plutea la vale pe râu.

Gerda s-a speriat grozav și a început să plângă și să strige, dar, în afară de vrăbii, nimeni nu i-a auzit strigătele. Acestea, din păcate, nu puteau să-o tragă la mal și doar zburau de-a lungul râului și ciripeau de parcă ar fi vrut să-o aline:

— Aici, aici, suntem!

Barca plutea tot mai departe. Gerda ședea nemîscată, numai în ciorapi; pantofiorii ei cei roșii veneau în urma bărcii, dar nu puteau să-o ajungă.

„Poate că râul mă va duce la Kay!“ se gândi fetița și se înveseli dintr-o dată. Se ridică în picioare și privi îndelung și cu încântare spre malurile verzi.

Și iată că barca a ajuns în dreptul unei livezi mari de vișini.

În mijlocul ei se înălța o căsuță cu niște ferestre ciudate roșii-azurii și cu acoperiș de paie. La poartă stăteau de pază doi soldați din lemn, care îi salutau pe toți cei care treceau pe acolo.

Gerda a strigat la ei, crezând că-s vii, dar ei, bineînțeles, nu i-au răspuns. Barca s-a apropiat și